

"מראש מקדם נסובה"

שבת ברמה אחרת

"במסדרונות בית החולים גיליתי את השבת" | מונולוג אישי מרגש |

מכאן הוא צולל הישר לעומקה של סוגיא, משקיע את ראשו ורובו בהוויות אביו ורוא ומנתח את דברי ה'קצות' וה'נתיבות' תוך נפנוף אגודל מושלם ומצח למדני חרוש קמטים.

התפילה, הלא היא אותה עבודה שבלב שכבר הספיקה לכבוש לו קהל מעריצים מקרב צעירי הצאן וגם זקניו, נאמרת על ידו כמונה מעות ובמתיקות אין קץ.

הוא ניצב בכותל המזרח, גוו שפוף וכתפיו רוטטות, אנחה נפלטת מפעם לפעם מגרונו וממחישה לסביבה מהי עבודת ה' של ממש. היינו מצפים שהוא יישב בסיום התפילה, יתענג על כוס קפה ויקנח בפרוסת עוגה, אך לא. לא ר' עזריאל ...

הוא מסתער, כביכול זה עתה קם רענן מתנומה מאוחרת, על דף הגמרא ממנו נפרד לפני שעה קלה. עד הצהריים הוא מספיק לגמוע אי אלו דפים, וכדי לקיים את מאמר הקדמונים; "כי אין הקב"ה מונה דפים אלא שעות" - הוא עושה מאמץ ראוי להערכה כי סדר א' ימנה לא פחות מכמה שעות רצופות.

בתפילת המנחה וסדר ב' חוזר הסיפור על עצמו, ותפילת ערבית שלאחר מכן אינה חותמת חלילה את סדר היום הגדוש עד להתפקע.

מכאן הוא מחיש צעדיו לבית מדרש בקצה העיר, שם הוא מוצא את שאהבה נפשו בכולל-ערב המאפשר לו לקחת את המכלול השלם של הכשרונות, העבודה העצמית והמחויבות האישית, ולהמשיך למנף אותם עד הקצה.

רק אי שם לקראת חצות לילה הוא שב הביתה, ולאחר שהוא יושב על הקרקע וממרר בבכי תמרורים על החורבן, הוא פורש לתנומת ליל ארעית שתיקטע גם מחר באשמורת הבוקר. כהיום כן אתמול ושלשום, וגם מחר ומוחרתיים.

ר' עזריאל נייער באחת, שפשף את מצחו וצבט את זרועו שוב ושוב... רושם החלום חלם נותר מוחשי, חי, משל לא התעורר זה עתה משינה עמוקה והוא בכותנתו המפוספסת וכיפת הלילה המשתפלת ברישול במורד המצח בואכה חוטם. כאילו לא היה זה שלש ורבע לפנות בוקר, בממלכת הדממה השמורה לשעות הקטנות של הלילה.

ר' עזריאל החל את חייו אי אז לפני כמה עשורים. פעייה תינוקית וצווחה מבוהלת ככל בני גילו, וכאן בעצם זה הסתיים. מכאן והלאה התפצלה דרכו משאר בני האדם, משעול חייו היה שונה בתכלית ולמעשה ניתן לומר שכל תחום ומישור בחייו כמו לועג בעצם קיומו לשאר בני התמותה, פחותי הערך ופשוטי העם שטרם זכו להתעלות כמותו.

השעה ארבע וחצי לפנות בוקר פוגשת אותו תמיד באותה תנוחה, דרוך לקרב ומוכן ליום נוסף של תורה ותפילה, מעשים טובים וטיפול קומתו הרוחנית. סדר יום תובעני אשר יש בכוחו לרומם ולהעלות את האדם עד לפסגות רוחניות שכמעט ואין ביכולת בן אנוש להבין, כל שכן לכבוש. בחריצות שאין דומה לה הוא מפזם לו ברגש 'מודה אני', נוטל את ידיו לסירוגין כנדרש ומתחיל את עבודת השכמת האדם בבוקר על הצד הטוב והנעלה ביותר.

טבילה חפוזה במקוה באשמורת הבוקר, והוא ניצב כחייל על משמרתו בבית הכנסת ומתנועע ברגש תוך ששפתיו הוגות במתינות את ברכות השחר וברכות התורה. אלה האחרונות תופסות בכלל מקום של כבוד, כי בינינו - מי הוא שבחר בו הבורא יתברך מכל העמים ונתן לו את תורתו, אם לא ר' עזריאל שזכה כבר בהיותו נער עול ימים להתעטר בכתרה של תורה ולתואר 'העילוי של עולם הישיבות'?

אך היום, במפתיע היה המצב שונה! יש ענקי רוח הזוכים לגילוי אליהו הנביא בחלום, בני עלייה אחרים מארחים בשינתם את אבות האומה או התנאים והאמוראים הקדושים, אך לא כן עזריאל. הקדוש ברוך הוא, מלך מלכי המלכים, לא פחות מכך, הוא שהתגלה לו בחלום וגרם לו לקום נסער כל כך, נרגש עד דמעות ומבקש לדעת על מה ולמה זכה לכך. בענוות חן ומתוך 'הצנע לכת' מיוחדת במינה מיהר ר' עזריאל לחברותא המיתולוגי, ר' גדליה, ושיתף אותו בפנים צופנות סוד במתרחש.

נו, התגובה היתה אדישה, על גבול הלגלוג, ולוותה בתנועת יד מבטלת. 'הרי חשבת על הקב"ה במהלך היום לא פעם ולא פעמיים, ואין אדם חולם אלא מהרהוריו ביום'.

'לא ולא!' ר' עזריאל היה נחרץ, נחוש שלא לוותר על החלום - תרתי משמע, **'מתי בדיוק היה לי זמן לחשוב על הקב"ה, עם כזה סדר יום עמוס?'**...

המעשה מוכר, וכך גם מוסר ההשכל העולה ממנו. אך מעבר לפן המשעשע, דומה שיש כאן ממד נוסף עליו יש לתת את הדעת - - - בואו ונתקדם...

"במסדרונות בית החולים גיליתי את השבת"

- מונולוג אישי מרגש

בעיצומם של ימי החורף שהיתי מספר ימים בבית החולים לצדו של אחד מבני משפחתי. כשהגיע יום השבת, היה לי קשה. לבד, עצוב, בלי קשר עם אנשים מבחוץ. שקעתי בתוך עצמי, משהו העיק עלי. הרגשתי רע עם עצמי.

נכנסתי יותר ויותר למעגל של דכדוך. עד שאמרתי לעצמי: אתה חייב לעצור לרגע, לנשום עמוק ולהיות עם עצמך. תחדור לנפש ותחקור מה גורם לך להרגיש כך מדוכדך ועצוב.

שם במעמקי הלב פגשתי את הנשמה עצובה. קשה לה - **השבת נרמסת לה מול הפנים...**

הכל חול מסביב. הרופאים מסתובבים כרגיל, הפקידים מסובים ליד המחשב, מדברים בטלפון כאילו יום שלישי היום...

ואז הגעתי לשאלה: **מה זו שבת? אני רגיל כבר עשרות שנים שהשבת יש בה דרור לנפש. אני יורד לכביש,**

הכל ריק. אין מכוניות, אין תחבורה, רק אברכים וילדים, משפחות עם עגלות. הכל שקט, נינוח, רגוע, שבת! החנויות סגורות, העסקים נעולים, הכל מושבת. שבת קודש! שולחן השבת עטוף במפה לבנה צחורה, עליו נרות השבת מבהיקות. צלחות בוהקות, דגים, מרק, בשר. אה! כמה נפלא! איזה עונג שבת!

ואילו כאן נקלעה נשמתי לשגרת ימי החולין. תראה את הצלחת, צבע כחול, כמה עלוב. ואיזה מפה יש כאן, אדומה, כמו באמצע החול. הרגשה של חול אופפת את כל נשמתי. מהחלון אני צופה ורואה כביש עמוס מכוניות, הכל כמו בחול. המעליות פועלות ברצף. השבת נרמסת. ואיך תוכל הנשמה לשרוד במצב כזה? אין לה שבת, הכל חול. לא יכולתי להמשיך עם העצב. הלא שבת היום!

ואז, בהארה מן השמים החלטתי שאני בכל זאת שומר שבת. התאמצתי לחשוב מה זה שבת - מפית לבנה? רחובות ריקים? מרק ועוף? נו, מה זה שבת? ואני לא יכול להתנער מזיכרונות הילדות שהכניסו לי לראש ציור מקסים של שבת. גירשתי את הכל לצדדים והתחלתי הכל מההתחלה.

מי ציוה על שבת? הקב"ה. למה? 'כי בו שבת מכל מלאכתו'. אז מה צריך לעשות? לשבות? מי? אני או הרחוב? אני! מה זה לשבות? לא לעשות מלאכה! כלומר? לשבות בנפש, בלב פנימה, להתבטל!!! --- תשאיר לה' לעשות את העבודה שלו, תן לו להנהיג את העולם, אתה תשב בצד, תנוח, תוריד לחץ, תשתחרר.

ה' סיבב שתהיה בבית החולים, אל תהיה עצוב, תשמח עם ההנהגה שלו. 'ישמחו במלכותך', 'להתעדן באהבתך ויראתך', וגם אם יש מפה אדומה, עדיין השבת קיימת. כי השבת זה משהו אחר, זה נקודה פנימית בלב. שביתה בנפש.

ומעולם לא הגעתי לזה, כי תמיד היתה השבת עטופה עם זיכרונות ילדות, עם החנויות הסגורות, עם ריחו של המרק שהתפשט בתוך הבית, עם המפה הצחורה הלבנה והנקיה, הם אלו שעשו לי את השבת. **קלטתי שמעולם לא היתה לי שבת.** עד שריחם עלי ה', שבר לי את העטיפה...

מצאתי את עצמי כאן בבית החולים מעורטל מכל החיצוניות, ואז קלטתי שיש גם פנימיות. שביתה פנימית בנפש. גם אם הכל חול מסביב, אבל בתוכי יש שבת. כי שבת אינו המצב החיצוני אלא משהו בתוך הנפש.

כעת, לאחר שה' גילה לי את השבת הפנימית, אני מעריך יותר את השבת החיצונית, את הכבישים הריקים, את מאכלי השבת. אני מכניס בהם פנימיות. הם מוסיפים לשביתה הפנימית שלי, כי כך בנויה כל מצוה, פנימיות וחיצוניות.

לא תמיד אפשר להתעורר עם הנקודה הפנימית, ולכן צריך את המעטפה החיצונית, אבל להישאר רק עם חיצוניות - זה לא השבת שה' ציוה עליה. רק לאחר שנבנתה אצלי שבת פנימית, שביתה בלב, אני יכול להלביש עליה את הוד תפארתה של השבת החיצונית.

חלף זמן, ומצאתי סגנון כזה בספר 'חשבה לטובה' לרבי העניך מאלכסנדר, וכה סיפר: "כשהיינו בצעירותנו אצל היהודי הקדוש זצ"ל, כשבא שבת קודש שאלנו את עצמנו מה זה שבת?! השטריימל על הראש עושה שבת? הקוגעל שאוכלין הוא שבת? עד שנתוודע לנו מה שבת והידיעה הזאת נתעכבה אצלנו עד מוצאי שבת".

הצדיק לא בא חלילה למעט בערכו של השטריימל, ולא של הקוגעל, כי מלבושים ומנהגים - קדושים המה. אבל הוא חיפש לבקוע את מעטה החיצוניות העוטפת את השבת, ולחדור אל העולם הפנימי של השבת. לאחר שיש שבת פנימית, ניתן לעטוף אותה עם מפה לבנה, לחבוש לראשה שטריימל ולהתענג על הקוגל... (מתוך גיליון 'אש השבת')

שבת - קשר עם בורא העולם

כשנתבונן נראה שהיום שהכי פחות מתעלים בו, הוא השבת. אין זמן ללמוד כמו שצריך, אין מצוות "מוגדרות" שאפשר לדקדק בהם ולהתעלות איתם, ואילו הסעודות נמשכות זמן רב עם דיבורים ואכילה יתירה... בקיצור - לא מרגישים שום התעלות, רק מחכים (אולי) לחזור לכולל וללמוד... או לקיים בהידור מצוות 'שינה בשבת תענוג'...

אבל האמת היא, שמי שרוצה יכול לזכות ביום הזה לדרגות נוראות! היום של היהודי זה שבת קודש, ומי שיזכה לנצלה כראוי - כל השבוע הוא יחכה ליום הזה!

יש שנתנו לזה הסבר לפי שאין לנו את הדוגמא המוחשית לדבר שנקרא "מלך", ומזה מגיע הריחוק הגדול מכל הדברים שיסודם בקשר עם מלכנו, כמו שבת קודש, אבלות החורבן, וכן מורא מקדש שזה כבוד למלך, זה דבר מאוד קשה.

ולכן מחפשים רק את הדברים המעשיים שצריך לעשות בימים האלו, אבל נשמת הדברים רחוקה מאוד מאתנו.

ואם-כן ברגע שנחזק את הקשר שלנו לקב"ה, ממילא השבת גם היא תתעלה אצלנו, כי כל המושג שבת זה רק קשר עם בורא עולם.

יום אחד שכולו בורא עולם. לא הולכים לכולל, לא עובדים, לא עושים כלום, רק בורא עולם. ולכן אין מן התורה שום מצוה מעשית ביום הזה, רק 'זכור את יום השבת לקדשו', תזכור שיש בורא עולם.

ואמר פעם הג"ר שמשון פינקוס זצ"ל לפני הג"ר אליהו וינטרויב זצ"ל, מה החילוק בין שמונה עשרה לשבת? כל ההבדל הוא שזה עשר דקות, וזה 24 שעות, אבל שניהם דבר אחד!

ואכן, מי שאין לו שייכות לבורא עולם, לא יכול להבין מה צריך לעשות ביום הזה? אפילו קבלת שבת בשבילו זה אמירת תהילים ומזמורים גרידא...

אבל הבעיה, שלא מתנתקים מהחומר, אלא הכל נעשה עם החומר, עם האכילה והשתיה, ולכן העבודה יותר קשה. אבל זו האמת!

בספרים הקדושים מובא שצריך לעשות תשובה לפני שבת, כי אין נאה לבוא לפני המלך בלבוש שק. וזה זמן גדול לתשובה, איך קיימתי את רצון ה' השבוע, האם כיבדתי אותו או ח"ו לא, ולהתחזק במשהו בעבודת ה', לקבל איזו קבלה לשבת. לגשת לשבת כמו שנכנסים להיכלו של מלך.

אז התשובה לשאלה: למה קשה לנו כל כך העבודה של השבת? התשובה לזה היא, מפני ששבת הוא יום שכולו פנימיות, ואילו אצלנו יש השפעה רבה מאוירת העולם, שמתפעלים מהישגים חיצוניים ורועשים.

כי גם אלו שמעריכים עבודת ה', הכל נמדד על פי חיצוניות! מודדים גדלות במספרים, כמה דפים הוא למד, כמה שעות הוא עומד בתפילה, אף אחד לא יתפעל מאדם שלא עושה תנועה מיותרת אלא מכוון בכל מילה בתפילה, או אדם שבכל מצב הוא שמח בחלקו, אף אחד לא יקנא בכזה אדם, ולא יאמר מתי אהיה גם אני כמוהו.

וגם כשמתפעלים מגדולי ישראל, הכל בחיצוניות, רוב הסיפורים על גדולי ישראל מתארים את המעשים שמרעישים את העולם, ולא נותנים לב לפנימיות שהיתה להם, לטהרת המחשבה ולזכות הלב שעבדו עליה גדולי ישראל כל ימיהם.

ומזה מגיע שלא מעריכים עמידה בניסיונות וקיום רצון ה', שאין בהם ברק חיצוני!

לא מעריכים אדם בעל מעלה ששומע חרפתו ואינו משיב, וטורח לְשַׁבֵּת שעתיים עם אשתו ולשמוע את כל טענותיה. בעינינו זה לא נתפס כדבר גדול כל כך, כי לא רואים את העליה בזה, לא מרגישים 'הנה הגענו לשלימות', אף שהאמת היא שהמעלה של אדם כזה בשמים היא עצומה וגדולה.

ממילא איך נתפסת השבת בעולם של חיצוניות? עונג שבת! לאכול ולשתות! כי זה הדברים החיצוניים שיש בשבת. והרציניים יותר משתדלים כמה שיותר לקצר בסעודות, כי חבל על הזמן, אפשר ללכת ללמוד. אבל מי שיודע איזה עליה גדולה אפשר להשיג בסעודות שבת, איזה קשר עם הבורא אפשר לקבל, הוא ידע לנצל את זה כמו שצריך.

כמה גדולי ישראל שהיו יושבים שעות בסעודות שבת, בלי שום דברים חיצוניים, לא 'הורידו מלאכים', רק קשר עם הבורא עולם.

יש יום אחד בשבוע שאין בו שמץ של חיצוניות! יום אחד שכולו פנימיות! בשבת אין ד' מינים, אין סוכה לשבת בה, שום דבר שאפשר לדקדק בו בהידורים וחומרות, רק 'זכור את יום השבת לקדשו', לזכור שהיום שבת, שיש בורא עולם!

(נ.ב. הכונה מבחינת 'קום עשה', אבל בעצם מתקיים כל הזמן מצות שביתה בשב ואל תעשה)

וזה החילוק בין שבת לכל המועדים, כל המועדים

סובבים סביב עם ישראל, בפסח נוצר עם ישראל, בשבועות קיבלו את התורה, ובסוכות זכו לענני כבוד והשראת השכינה, וכו'.

אבל שבת בעיקרה אינה על עם ישראל. שבת היתה קדושה עוד לפני יצירת עם ישראל, [ולכן מקדימים מקדש השבת לישראל], והקב"ה מרוב אהבתו לעמו נתן לנו להיות איתו ביום הזה.

וזה שבת - חג של בורא עולם, שמאהבתו הביא אותו לישראל עמו. ולכן כתוב בדברות השניות ששבת היא "זכר ליציאת מצרים", ואחד הביאורים לזה הוא, כי שאדם נותן מתנה לאשתו הסיבה העיקרית היא בגלל שהתחתנו זה עם זה.

אדם עשיר שנוהג ללכת לנופש פעם בשנה, כשהוא מתחתן עם אשה, הוא מתחיל לקחת גם אותה לנופש. מה שהוא עושה בתור עשיר, אשתו גם נמצאת שם אתו ביחד. כשהוא נוסע במטוס, כמובן במחלקה ראשונה, הוא לוקח את אשתו איתו באותה מחלקה.

כי בעל ואשה זה דבר אחד, וכל מה שבעל עושה, אשתו שותפה עמו. וכך המתנה הזו שהקב"ה נותן לנו, זה בזכות הקשר שנוצר בינינו ובינו ביציאת מצרים.

וביתר חידוד לגודל הדבר, מה הטעם לזה שלא מניחים תפילין בשבת? משל הדבר, לשר נכבד של המלך שהחזיק אצלו את טבעת המלך, ועל ידה הוא היה קשור למלך, עמה חתם על מסמכים והשתמש לכל עניי המלכות, כל הזמן הוא הולך איתה, אבל כשהוא נמצא בפני המלך הוא מוריד את הטבעת, הוא לא צריך לקשור את המלך אליו, הרי הוא נמצא ממש עם המלך. וכך ממש זה שבת, בשבת לא צריך לקשור את הקב"ה אלינו באות של תפילין, כי אנחנו נמצאים לפניו ממש.

גם בדור שלנו אפשר להגיע לזה! גם בדור שלנו יש אנשים שמרגישים קרבת ה' בשבת!

שמענו על אברך שעבד על השבת הרבה זמן, שהוא מרגיש את זה בחוש, ובסוף השבת זולגים לו דמעות מרוב צער שהיא הולכת... (הביאני המלך חדריו')

נשתדל בשבת לחשוב על הבורא יתברך על מתנותיו על חסדיו, נשים לב על עבודתנו אליו, כיצד היא נעשית, כמה שנעשה זאת נמצא אורה - כי מוצאי מצא חיים!!